

men meum, scilicet Jesum Christum, quasi caeleste oleum ad sanitatem animarum. Cant. 2: "Oleum effusum nomen tuum." De corde Christi pleno fluit oleum gratiae ad salutem animae. Tertio confortamur ad emptionem bonorum caelestium. Hinc supra dictum est, quod mulier fortis post cibum consideravit agrum et emit eum, virtutibus scilicet, et bonis operibus. Jer. 32: "Agri pretio ementur, et scribentur in libro, et imprime- tur signum, et testis adhibebitur." Agri celestis hereditatis pecunia virtutum et bonorum operum, et scribentur tam agri quam emptores in libro vitae, et imprimuntur in corde emptoris signum scilicet crucis Christi, et lumen imaginis Dei pro certo pignore, et adhibebitur testis, quia in die iudicii coram omnibus testis erit Dominus, quod vere emisti regnum caelorum pretio bonorum operum. Vel tertius effectus principalis dici potest vitae aeternae collatio. Joan. 6: "Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum." Et hoc in tribus: in omnium deliciarum praeparatione, in omnium desideriorum impletione, in omnium bonorum segura et aeterna fruiione. Require hoc in sermone decimo, in fine.

CAPUT XXV.

*De effectibus Corporis Christi sumptis ex tribus
ejus vocabulis.*

"Venite, comedite etc." Vel alia ut supra, vel similia de effectu, vel de nominibus corporis Christi. Effectus Domini corporis possunt sumi ex tribus nominibus, quae solent eidem adscribi. Nominatur enim quandoque verus panis, quandoque Sacramentum altaris, quandoque Sacramentum caritatis. De primo Joan. 6: "Pater meus dat vobis de caelo panem verum." De secundo Malach. 3: "Placebit Deo sacrificium Juda et Ierusalem." De tertio 1 Timoth. 3: "Magnum est pietatis Sacramentum, quod manifestum est in carne," per partum Virginis: "praedicatum est in gentibus," a sanctis Apostolis "creditum est mundo," idest concessum fidelibus in cibum salutis. Unde recte dicitur Sacramentum caritatis. Primo corpus Domini nominatur panis verus: et secundum hoc habet tres effectus. Sicut enim panis tria bona praecipue confert corpori, idest satiat, confortat, vitam conservat; sic panis iste satiat spiritum ad fastidium mundi faciendum, confortat animum ad malum culpae devincendum, conservat vitam ad Deum semper laudandum. De Primo Psalm. 131: "Pauperes ejus saturabo panibus." Complenda: "Satiasti, Domine, familiam

tuam muneribus sacris," et hoc ad fastidium mundi faciendum. Proverb. 22: "Anima saturata calcabit favum." Gregorius: "Gustato spiritu desipit omnis caro." De secundo Psalm. 103: Panis cor hominis confirmet, ad malum scilicet culpae devincendum: quia qui carent corroboracione hujus panis vincuntur a vitis. 4 Reg. 23: "Rex Babylonis et exercitus ejus obsedit Jerusalem, et non erat panis populo terrae, et omnes viri bellatores nocte fugerunt ad hortum regis," idest ad delicias carnis, "et ad campestria solitudinis," idest ad viam latam, quae ducit ad mortem, De tertio Eccle. 34: "Panis egentium, vita pauperis est." Joan. 6: "Ego sum panis vivus qui de caelo descendit. Ego vivo propter Patrem: et qui manducat me, vivet pro me;" et haec est vita ad Deum semper laudandum. Psalm. 145: Lauda anima mea Dominum etc." De his supra sermone 9. Secundo corpus Domini nominatur sacramentum altaris, et secundum hoc habet triplicem effectum: scilicet in triplici statu fidelium: idest in hoc mundo, in caelo, in purgatorio. In statu mundi peccata relaxat, in statu purgatorii poenam alleviat, in statu caeli gloriam augmentat. De primo, scilicet statu. Levitic. 5: "Anima quae peccaverit per ignorantiam, offeret arietem immaculatum," scilicet Christum, sine quo non fit remissio. Nihil prodest capram, idest austeritatem poenitentiae immolare, nisi studueritis in Christi immolatione plenam fiduciam habere. Joan. 1: "Ecce Agnus Dei, ecce etc." Paschasius: "Licet omnia peccata in baptismo sint donata, infirmitas tamen peccati, idest fomes in carne remanet." Et quia ex hoc quod quotidie labimur, saltem in venialibus, ideo Christus pro nobis quotidie immolatur, ut qui semel in moriendo mortem devicit, quotidie recidiva delictorum per haec Sacramenta relaxet. Ambrosius: "Sicut quod ubique offertur unum est corpus, ita et unum est sacrificium. Christus semel in cruce hostiam pro omnibus obtulit: ipsam offerimus et nunc: sed quod nos agimus, recordatio est sacrificii illius: nec causa suae infirmitatis repetitur, sed nostrae, quia quotidie peccamus." De secundo Levitic. 17: "Dedi vobis sanguinem, ut super altari meo expietis pro animabus vestris." In hoc figuratum est, quod sacrificium carnis et sanguinis Christi valet animabus in poena purgatorii. Hic sciendum quod tres turmae animarum sunt decedentium. Prima peccantium, secunda poenitentium, tertia innocentium. Primam sacrificium non adjuvat: secundam poena alleviat: tertiam sine poena ad caelum sublevat. De primo 1 Reg. 3: "Juravi Eli, quod non expietur domus ejus victimis et muneribus in aeternum." Domus ejus, idest, omnium in peccatis persistentium. Jerem. 7: "Quia locutus sum ad vos, et non audistis: et vocavi vos, et non respondistis, projiciam vos a

facie mea, „ idest ab omni bono quod est in caelo et in terra. „ Tu ergo noli orare pro populo hoc, nec assumes pro eis laudem, „ idest, sacrificium laudis, „ et non obsistas mihi, quia non exaudiam te. „ Proverb. 7: „ Qui adulter est, „ idest amans et adhaerens creaturae ultra mensuram justitiae, „ perdet animam suam, quia zelus et furor viri non parcat in die vindictae: nec acquiescet cujusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima, quasi pretiosissimum Christi sacrificium. „ De secundo est illud supradictum: „ Dedi vobis sanguinem, ut super altari meo expietis pro animabus. „ Sanguinem, idest sacrificium corporis et sanguinis Christi: Sanguinis pro corpore simul et sanguine; pars pro toto; et quia sanguis in altari non est sine corpore, nec corpus sine sanguine. Pro animabus, scilicet quae sunt in purgatorio: Augustinus: „ Orationibus et eleemosynis sanctae Ecclesiae, et sacrificio salutari non est dubium defunctorum animas relevari, ut cum eis misericordius agatur a Domino, quam eorum peccata meruerunt in hoc mundo. „ Zachar. 13: „ Partes duae in terra dispergentur et deficient, „ idest infideles et mali Christiani damnabuntur, et tertia pars relinquetur in ea, „ idest poenitentes: „ et ducam tertiam partem per ignem, „ idest animas poenitentium per purgatorium: „ et uram eos sicut uritur argentum, et probabo eos sicut probatur aurum: ipse invocabit nomen meum et exaudiam eum. „ Ipse, scilicet populus Christianus in terra relictus, invocabit me orationibus et eleemosynis et sacrificio altaris pro parte ducta per ignem, idest pro animabus quae sunt in purgatorio; et exaudiam eum, alleviando scilicet poenam illorum, et abbreviando. De tertio Prov. 31: „ Munus absconditum extinguit iras, „ iras scilicet Dei, idest poenas purgatorii quantum ad animas innocentes: et in praesenti tribulationibus et flagellis satis purgata. Psal. 37: „ Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me... Quoniam sagittae tuae infixae sunt mihi etc. „ Furor Dei ardet in inferno, ira in purgatorio, sagitta sive correptio amoris in hoc mundo. Qui igitur sagittas dominicae correptionis patienter portat, furorem inferni et iram ignis purgatorii duce Domino illaesus evadet. Isa. 43. „ Noli timere serve meus: cum transieris per ignem, tecum ero, et flumina non operient te. Cum ambulaveris in igne, non combureris, quia ego Salvator tuus. „ Daniel. 3: „ Angelus Domini descendit cum Azaria et sociis ejus in fornacem, et fecit ignem fornacis quasi ventum roris flantem: et non tetigit eos omnino ignis, neque contristavit. Tunc laudabant Deum dicentes: Benedicite Domino qui eruit nos de medio ardentis flammae. „ Isa. 55: „ In laetitia egrediemini, et in pace deducemini: montes et colles cantabunt coram vobis laudem, et omnia li-

gna regionis plaudent manu. „ De tertio supra nominato, scilicet quod sacrificium altaris gloriam beatorum quodammodo in caelo augmentat. Levit. 10: „ Pectusculum sacrificii quod oblatum est, edetis in loco mundissimo tu et filii tui et filiae tecum. „ Pectusculum sacrificii quod optimum et dulcissimum est de animali, signat dulcedinem effectus corporis Christi, in quantum comeditur in loco mundissimo, idest in quantum delectat beatos in caelo: quia plurimum gaudent et congratulantur in hoc sacrificio de memoria redemptionis, de aspectu nostrae salutis, de admiratione divinae bonitatis. Gregorius: „ Eodem momento rapitur in caelum ministerio Angelorum sociandum corpori Christi, et ante oculos Sacerdotis in altari videtur. „ Rapitur scilicet corpori Christi consociandum, idest ad beatos laetificandum. Complenda: „ Sumpsimus, Domine, divina mysteria: quae sicut sanctis tuis ad gloriam, ita nobis ad vitam prodesse perficias. „ Tertio corpus Domini nominatur Sacramentum caritatis: et secundum hoc tres habet effectus: quia tria maxime bona operatur in nobis: scilicet Spiritus Sancti veram participationem, ipsius Christi certam inhabitationem, in similitudinem imaginis Dei transformationem. De primo Psal. 80: „ Et de petra melle saturavit eos, „ quia fideles sugunt de corpore Christi dulcedinem Spiritus Sancti. Sapient. 12: „ O quam bonus et suavis est, Domine, spiritus tuus in nobis! „ qui scilicet de corpore tuo in nos fluit. Augustinus: Participatione corporis et sanguinis Christi homo vivit, non sumens tantum Sacramentum, quod et mali faciunt, sed pertingens usque ad spiritus participationem, ut in corpore Domini tamquam membrum maneat et ejus spiritu vegetetur. „ De secundo Joan. 6: „ Qui manducat carnem meam etc. „ Hilarius: „ Accepta carne Domini et hausto calice id efficitur, ut nos in Christo, et Christus in nobis sit. Est enim Christus in nobis per carnem, dum ejus carnem accipimus; et sumus in eo, dum secum hoc quod nos sumus, in Deo est. „ Joan. 1: „ Verbum caro factum est etc. „ Dum Verbum carnem assumpsit, in nostra carne habitavit: et dum nos Verbum incarnatum in cibum accipimus, ipsum etiam habitat in nobis. De tertio Joan. 1: Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, „ idest deiformes, et Deo secundum imaginem similes: nec potest creatura ad majus promoveri, quam quod assimiletur suo creatori. Assimilatur autem homo Deo virtute corporis Christi in tribus: in interiori cordis bonitate, in exterioris operis fertilitate, in superiori caelestis regni hereditate. De primo 2 Petr. 1: „ Christus propria gloria sua et virtute, maxima et pretiosa promissa nobis donavit, ut per hoc efficiamur consortes divinae naturae. „ Maxima promissa, idest seipsum. Unde, „ Jusjurandum quod juravit

ad Abraham patrem nostrum daturum se nobis, „ ut efficiamur consortes divinae naturae, idest divinae bonitatis: quia natura Dei bonitas est. Ambrosius: Quia Dominus Jesus consors scilicet est divinitatis et corporis, et tu qui accipis carnem ejus divinae substantiae in illo participans alimento, „ idest, vere bonus efficiaris in eo. De secundo Ezech. 12: „ Sumam de medulla cedri sublimis, et de vertice ramorum ejus, et plantabo in montem excelsum, et faciet fructum. „ Medulla cedri sublimis est aeterna sapientia Dei: alti rami ejus sunt patres sancti: vertex ramorum est beata Virgo, pars de vertice caro Christi sumpta de Virgine. Surculus igitur sumptus de medulla et vertice est corpus Christi plenum divinitate. Iste plantatus in montem excelsum, idest in cor justii in caelum elevatum, facit similem Christo boni operis fructum. De utroque ad Gal. 2: „ Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus, „ in me scilicet assimilando interiori bonitate, et exteriori bono opere. Hinc dictum est Augustino: „ Cibus sum grandium, cresce et manducabis me nec tu me mutabis etc. „ De tertio Joan. 1: „ Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri; „ ergo et heredes, ad Rom. 8: „ Si filii, et heredes, coheredes autem Christi: „ 1 Petr. 2: „ Benedictus Deus qui regeneravit nos, „ idest de filiis diaboli filios Dei fecit, „ hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et immarcescibilem conservatam in caelis. „ Amen.

CAPUT XXVI.

De effectibus sumptis ex tribus aliis Corporis Christi vocabulis.

„ Venite, comedite etc. „ Thema de effectu vel de nominibus corporis Christi. Effectus Dominici corporis possunt sumi ex tribus illis nominibus ejus jam supradictis. Dicitur enim quandoque medicina spiritualis, quandoque manna, idest panis caelestis, quandoque Eucharistia, idest bona gratia animae fidelis. De primo Eccl. 38: „ Altissimus de terra creavit medicinam, et vir prudens non abhorrebit eam. „ Augustinus: „ Suscepit Christus de terra terram, et de carne Mariae carnem accepit, et ipsam nobis ad salutem manducandam dedit. „ De secundo Apocal. 2: „ Vincenti dabo manna etc.: „ quasi dicat: Qui se praeparat per victoriam vitiorum, illi dabo manna, idest caelestem panem, scilicet corpus meum, in quo secrete reconditum est multiplex bonum. Joan. 6: „ Hic est panis qui de

caelo descendit. „ De tertio Eccles. 32: „ Audi tacens, et pro reverentia accedet tibi bona gratia: „ quasi dicat: Praepara te per auditum verbi Dei et obedientiae, qua taceas, idest cesses a malo, et serves reverentiam in benefaciendo: tunc dabitur tibi bona gratia, quae graece dicitur Eucharistia, idest corpus Christi. Magister, 4 Sententiarum: „ Sacramentum altaris excellenter dicitur Eucharistia, idest bona gratia: quia in ea non solum est augmentum virtutum et gratiae, sed ille totus ibi sumitur qui est fons totius gratiae. „ Primo corpus Domini dicitur medicina spiritualis: et secundum hoc habet tres effectus. Serpens ille malignus infudit humano generi per venenum pomi vetiti triplicem corruptionem: in anima tenebras ignorantiae, in carne morbum pravae concupiscentiae, et mortem utrobique. Ad haec tria curanda valet corporis Christi medicina: ignorantiae enim tenebras illuminat; morbum pravae concupiscentiae sanat, et mortem destruendo triumphat. De primo Psalm. 131: „ Paravi lucernam Christo meo etc. „ Lucerna est lumen in diaphano, idest perlucido corpore; sic corpus Christi est Verbum Dei, quod est lux vera in munda carne, quo scilicet pelluntur a nobis tenebrae ignorantiae. Luc. 1: „ Viderunt oculi mei salutare tuum etc. „ Psalm. 26: „ Dominus illuminatio mea etc. „ Psalm. 53: Accedite ad eum, et illuminamini. „ De secundo Isa. 38. Item 4 Reg. 22: „ Jussit Isaias ut tollerent massam de ficis, et cataplasarent super vulnus regis, et sanaretur. „ Vulnus sive ulcus regis est concupiscentia carnis. Psalm. 6: „ Miserere mei, Domine quoniam infirmus sum etc. „ De tertio Luc. 1: „ Benedictus fructus ventris tui, „ scilicet corpus Christi, quod est fructus vitae valens ad curationem mortis aeternae: Proverb. 3: „ Lignum vitae est his qui apprehenderint eam, „ scilicet sapientiam Dei incarnatam: Oseae 14: „ Ero mors tua, o mors. „ De hac triplici corruptione et medicina, supra sermone sexto post principium. Secundo corpus Dominici dicitur manna, idest panis caeli, quod manna habet similitudinem saporis frumenti, mellis et olei, De duobus primis Exod. 16: Gustus ejus sicut similiae. „ De tertio Num. 16: „ Gustus ejus quasi similiae cum melle. „ De quarto Num. 15: „ Fecerunt ex eo tortulas saporis quasi panis. „ De tribus simul Ezechiel. 16: „ Gustus ejus quia similiae, mel et oleum comedisti. „ Et secundum haec tria habet corpus Domini triplicem effectum. Operatur enim morum honestatem, cordis suavitatem, proximi pietatem: primum significatur in frumento, secundum in melle, tertium in oleo. De primo Zach. 9: „ Quid bonum ejus, et quid pulchrum, nisi frumentum electorum? „ panis de frumento bonus est, et pulcher in se; et etiam in effectu, quia facit pulchrum: sic corpus Christi bonum et pulchrum facit honestatem morum. Daniel. 1: „ Apparuerunt vultus eorum meliores et

corpulentiores prae omnibus pueris qui vesebantur cibo regio. „ Glossa, „ vultus eorum quos panis satiabat, qui de caelo descendit. „ De secundo Prov. 33: „ Comede fili, mel, quoniam bonum est, et favum dulcissimum gutturi tuo: „ Sapient. 16: „ Paratum panem de caelo praestitisti illis, omne delectamentum in se habentem, et omnis saporis suavitatem. „ De tertio Job 29: „ Quis mihi tribuat ut sim secundum dies, quando secreto Deus erat in tabernaculo meo, et petra fundebat mihi rivulos olei, „ idest gratiam pietatis ad bonum proximi: Prov. 21: „ Taurus desiderabilis, et oleum in tabernaculo justi. „ 4 Reg. 4: „ Offerebant vasa, et mulier infundebat oleum: et ait Eliseus, Vende oleum, et redde creditori tuo; tu autem et filii tui vivite de reliquo. „ ecce oleum, idest opus pietatis proximum reficit, debita solvit, nos ipsos pascit. Primum intelligitur in eo quod fundebat oleum in vasa proximorum: secundum in eo quod reddit per oleum debita creditori: tertium in eo quod ipsa et filii de oleo vixerunt: tertio corpus Domini dicitur Eucharistia, idest bona gratia. Sicut autem dicunt Magistri, gratia est influentia divinae bonitatis in animam, per quam assimilata Deo fit ei grata, et vitae aeternae digna. Et secundum hoc corpus Domini habet tres effectus: similem Deo animam efficit, gratiam et charam Deo reddit, vitam aeternam tribuit. De primo 2 Epistol. Petr. 1: „ Christus propria gloria et virtute maxima et pretiosa nobis promissa donavit, ut per hoc efficiamur divinae naturae consortes, „ idest similes Deo per veram bonitatem, De secundo Cant. 10: „ Quam pulchra es et decora in deliciis! „ quasi diceret, Delicato cibo et potu corporis Christi et sanguinis es nutrita, facta es multum decora, et idcirco grata Deo et chara. De tertio Joan. 6: „ Qui manducat carnem meam etc., habet vitam aeternam. „ Item corpus Domini dicitur Eucharistia, idest, bona gratia: et secundum hoc habet valde bonum effectum, scilicet cum illud manducamus, non ipsum ut alius cibus mutatur in nobis, sed nos in illo mutamur. Nam quia, ut dictum est, gratia est influentia divinae bonitatis in animam, per quam, similatur Deo; hac bona gratia, scilicet corpus Christi, influit nobis: sed non illi assimilamur, et in ejus bonitatem mutamur. Haec nostra in Christum mutatio potest probari similitudine triplici. Prima sumitur de virtute nostri amoris: secunda de virtute rei majoris: tertia de virtute surculi arboris. Haec require supra in sermone vigesimo ante finem.

CAPUT XXVII.

De consideratione Sanguinis Christi tribus modis; et primo de primo ut in cruce funditur.

„ Venite, comedite panem meum, et bibite vinum quod miscui vobis, „ Prov. 9. His verbis Dominus non invitat ad salutare convivium, in quo praeparavit pretiosum cibum et potum corpus et sanguinem suum. Dicto itaque supra de corpore Christi, dicendum est hic de sanguine. „ Hic est qui venit per aquam et sanguinem Jesus Christus, „ 1 Epist. Joan. 2. Item aliud: „ Calicem quidem meum bibetis, „ Matth. 20. Thema proprium: „ Dignus es Domine etc., quoniam redemisti nos Deus in sanguine tuo; „ Apoc. 2, vel aliud simile. Septimum principaliter circa Sacramentum dominici corporis notandum, est consideratio sanguinis sacri. Unde sciendum, quod sanguis Domini tribus modis potest considerari: primo ut in cruce pro omni salute funditur; secundo ut in Sacramento a fidelibus sumitur; tertio, ut a salvandis spiritualiter bibitur. Primo modo consideratus, ab inestimabili dignitate commendatur. Circa hanc pretiositatem quatuor praecipue possunt notari. Primum est pretiositatis magnae probatio; secundum tanti pretii dandi ratio; tertium virtutis sanguinis magnitudo; quartum redemptorum sanguine multitudo. Primum circa pretiositatem sanguinis praecipue notandum, est pretiositatis magnae probatio: et hoc probatur a tribus: a virginali origine, a dignitate innocentiae, a Dei unione. De primo Eccles. 24: „ Ego quasi vitis fructificavi etc., „ fructus vitis, scilicet, beatae Virginis uva et vinum, idest corpus Christi et sanguis. Vinum igitur honoris ortum de flore vitis, est sanguis Christi pretiosus natus de virginitate. Multum itaque commendat sanguinis Christi nobilitatem et pretiositatem, quod a nulla, ut alius sanguis, corruptione, sed a virginali flore sumpsit exordium. De secundo Psalm. 93: „ Captabunt in animam justis, et sanguinem innocentem condemnabunt. „ Quanto sanguis innocentior, tanto charior et pretiosior. 1 Epist. Petr. 2: „ Non corruptibilibus auro vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine quasi agni incontaminati et immaculati Jesu Christi. „ De tertio Jerem. 13: „ Agglutina mihi omnem domum Israel, dicit Dominus, „ idest inseparabiliter mihi univi totam hominis naturam, scilicet animam, corpus et sanguinem. Ad Hebr. 2: „ Quia pueri communicaverunt carni et sanguini, et ipse Christus similiter participavit eisdem, „ idest Filius Dei pro salute hominis habentis carnem et sanguinem assumpsit carnem hominis et sanguinem, et ita univit ea sibi et honestavit, ut vere possint dici caro